לא בשם האל; אל מול האלימות הדתית — תודות

לא הייתי מגיע לכלל השלמת ספר זה בלי עזרתם של חכמים שקראו את כתב היד והעלו הצעות מעמיקות רבות. תודתי למרק ברנר, לדיין אהרן (אייוון) בינשטאק, לכומר פרופ׳ ריצ׳רד באריד׳ג׳, לד״ר מיגן באריד׳ג׳, לדוד פַּרַיי, לפרופ׳ רוברט פ׳ ג׳ורג׳, לרב אלכס גרינברג, לאֶד חוסיין, לג׳סטין מקלארן, לג׳פרי פול, לרב יהודה סרנא, לפרופ׳ לזלי וגנר ולפרופ׳ נ״ט רייט. הערותיהם הצילוני ממעקשים ומטעויות. השגיאות שנותרו — כולן שלי. יש לי גם חוב עצום לנסיך אל־חסן בן טלאל ולפרופ׳ אכבר אחמד, שני אישים שזה שנים רבות מעוררים בי השראה בתפיסתם המוסלמית הנדיבה והאנושית.

תודות מיוחדות לצוות המשרד שלי — ג׳ואנה בן הראש, דן סאקר ועמם ואל שרידן — על האדיבות והיעילות שהם מקרינים יום־יום; לסוכנת הספרותית המעודדת והבלתי־נלאית שלי לואיז גרינברג; ולאיאן מטקאלף ולצוות בהוצאת הודר על המקצוענות ועל שמחת העמל. תודתי הגדולה ביותר ניתנת כתמיד לרעייתי איליין, משענתי המתמדת, הטובה שבקוראיי.

תודתי כתמיד נתונה למו״ל מעורר ההשראה שלי מתיו מילר, לעורכת המסורה גילה פיין, למתרגם הנפלא צור ארליך ולצוות הוצאת מגיד — תמי מגר, רות צדקיה והניה קולומבוס — על המקצועיות וההתלהבות בהן הם נרתמים להוצאת ספרי בעברית.

ספר זה בא לעולם בזכות מפגשים רבים שהיו לי לאורך השנים עם אנשים בני אמונות שונות אשר יודעים שהאנושיות המשותפת לכולנו עולה על ההבדלים הדתיים בינינו, והם גם אמיצים דיים להפגין זאת. מיטב תקוותינו לעתיד מתגלמות בהם ובמה שהם מייצגים. הקיצוניות הדתית פורחת כאשר ״אַנשֵׁי סְגוּלָה רָפְתָה רוּחָם, בְּעוֹד חִדְלֵי אִישִׁים כֻּלָּם עָצְמָה לוֹהֶטֶת״.1ויליאם באטלר ייטס, ״ההתגלות השנייה״, מאנגלית: שמעון זנדבנק, בתוך ייטס, מבחר שירים, תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 2000, עמ׳ 34. אסור שמצב כזה יתקיים. נגד אלימות שמניעיה דתיים יש לנהל מאבק דתי לצד מאבק צבאי, והמאבק הזה צריך להתנהל בעוצמה לוהטת, משום שהוא יהיה אחד הקרבות המכוננים של המאה העשרים ואחת.

יונתן זקס אדר התשע"ה